

Examen VMBO-BB

2024

tijdvak 1
vrijdag 17 mei
13.30 - 15.00 uur

economie CSE BB

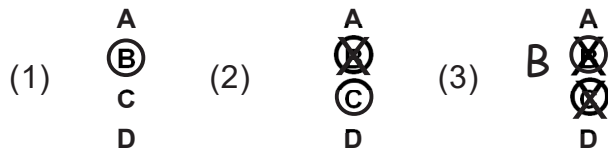
Naam kandidaat _____ Kandidaatnummer _____

Beantwoord alle vragen in dit opgavenboekje.

Dit examen bestaat uit 35 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 43 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Geef verbeteringen aan volgens voorbeeld 2 of 3.

De inkomsten en uitgaven van Anne

Anne is 18 jaar, ze volgt de opleiding tot verpleegkundige. Op dit moment komt Anne maandelijks geld tekort. Anne heeft haar inkomsten en uitgaven opgeschreven om te kijken wat de oorzaak is.

Informatiebron 1

Inkomsten en uitgaven van Anne

Inkomsten

bijbaantje	€ 81 per week
overige inkomsten	€ 200 per maand
totaal per maand	€

Uitgaven (per maand)

boodschappen	€ 173
lesgeld	€ 97
huur	€ 250
overige uitgaven	€ 125
totaal per maand	€ 645

Gebruik informatiebron 1.

- 2p 1 Bereken hoeveel euro Anne per maand tekort komt.
Schrijf je berekeningen op.

Totale maandelijks inkomsten: .....

Maandelijks tekort: .....

- 1p 2 De uitgaven van Anne zijn groter dan haar inkomsten. Ze is hierdoor niet in financiële problemen gekomen.
Hoe kan het dat Anne hierdoor niet in financiële problemen is gekomen?
A door een lening af te lossen
B door spaargeld uit te geven
C door te bezuinigen op inkomsten
- 1p 3 Anne kan bezuinigen op haar uitgaven in de supermarkt. Ze koopt voorlopig alleen nog maar boodschappen die ze echt nodig heeft.
Hoe heet de keuze die Anne hier maakt?
A keurmerken gebruiken
B prioriteiten stellen
C schaarste toepassen
- 1p 4 Een supermarkt biedt vaak van verschillende merken hetzelfde soort artikel aan.
Bij welk onderdeel van de marketingmix hoort dit beleid van de supermarkt?
A bij het personeelsbeleid
B bij het plaatsbeleid
C bij het presentatiebeleid
D bij het productbeleid
- 1p 5 Anne kan proberen haar inkomsten te vergroten, bijvoorbeeld via haar bijbaan. Ze merkt dat sommige collega's meer verdienen dan zij.
→ Noem een reden waarom twee werknemers met dezelfde functie, toch een verschillend loon ontvangen
- .....
- 1p 6 De overige maandelijkse inkomsten van Anne bestaan voor een deel uit inkomen uit overdracht.
Welke van de volgende inkomsten is een inkomen uit overdracht?
A dividend
B pacht
C vakantiegeld
D zorgtoeslag

Patat van Paul

Paul is eigenaar van een snackbar. De meeste klanten komen speciaal voor zijn verse patat die hij zelf dagelijks snijdt. Ook levert Paul bestellingen aan huis via een bezorgservice.

- 1p 7 Wat biedt Paul zijn klanten aan?
- A alleen een dienst
  - B alleen een goed
  - C geen goed en geen dienst
  - D zowel een goed als een dienst

Informatiebron 2

gegevens Pauls snackbar over vrijdag 19 april	
inkoop geschilde aardappelen	75.000 gram
inhoud bakje patat (gemiddeld)	150 gram
consumentenprijs bakje patat	€ 2

Gebruik informatiebron 2.

- 1p 8 Vrijdagochtend begint Paul met het snijden van de aardappelen. Hij weet dan nog niet de afzet van die dag.
- Bereken de maximale afzet in aantal bakjes patat voor vrijdag 19 april. Schrijf je berekening op.

.....

.....

Gebruik informatiebron 2.

- 1p 9 Bij een bakje patat hoort een btw-percentagte van 9%. Welke uitspraak over het btw-bedrag is juist? De bedragen zijn afgerond op hele centen.
- A btw-bedrag: € 0,17, want $€ 2 : 1,09 = € 1,83$
  - B btw-bedrag: € 0,18, want $€ 2 \times 1,09 = € 2,18$
  - C btw-bedrag: € 0,18, want $€ 2 \times 0,91 = € 1,82$
  - D btw-bedrag: € 0,20, want $€ 2 : 0,91 = € 2,20$

Informatiebron 3

gegevens Pauls snackbar over week 18	
omzet (exclusief btw)	€ 13.000
inkoopprijs van de verkopen	25% van de omzet (exclusief btw)
overige bedrijfskosten	60% van de omzet (exclusief btw)

Gebruik informatiebron 3.

- 1p 10 Bereken het bedrag van de brutowinst in week 18.
Schrijf je berekening op.

.....

.....

- 1p 11 Welke berekening geeft het bedrag van de nettowinst?
- A nettowinst = brutowinst - afzet
  - B nettowinst = brutowinst - bedrijfskosten
  - C nettowinst = omzet exclusief btw - brutowinst

- 2p 12 Bij welke soort bedrijfskosten horen de volgende omschrijvingen?
Zet telkens een kruisje in de juiste kolom.

	huisvestings- kosten	inkoop- kosten	loon- kosten
verlichting			
salaris van het personeel			
verpakkingsmaterialen			

- 1p 13 De klanten van Paul gooien niet altijd alle bakjes in de prullenbak. Vaak ruimt Paul het afval dan op, maar dat gaat niet altijd.
→ Het afval dat de klanten van Paul achterlaten, kan leiden tot maatschappelijke kosten. Leg dit uit met een voorbeeld.

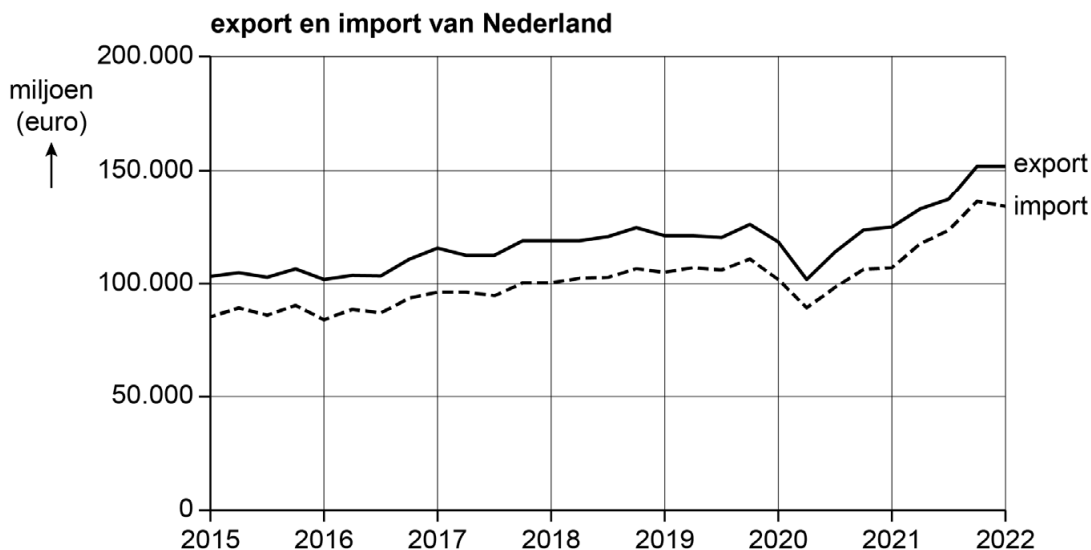
.....

.....

Nederlandse handel met de EU en daar buiten

Nederland is een welvarend land met een open economie. Nederland handelt met veel verschillende landen, zowel binnen de Europese Unie (EU) als daarbuiten.

Informatiebron 4

Gebruik informatiebron 4.

- 1p 14 In de grafiek is te zien dat de Nederlandse export over de hele periode gezien stijgt.

Met hoeveel procent stijgt de export in 2022 ten opzichte van 2021?

- A met 5% tot 10%
- B met 15% tot 25%
- C met 35% tot 45%
- D met 65% tot 77%

- 1p 15 De Nederlandse export in 2022 heeft een waarde van € 170.271 miljoen. € 1 EUR staat gelijk aan \$ 1,09 USD.

→ Bereken hoeveel de Nederlandse export in 2022 waard is in USD.

Schrijf je berekening op.

.....

.....

1p **16** In de Rotterdamse haven komen veel goederen aan die bestemd zijn voor verschillende landen van de EU. Het grootste deel voert Nederland direct weer uit.

Hoe komt het dat Nederland zo geschikt is als doorvoerland vergeleken met andere landen in de EU?

- A De invoerheffingen zijn in Nederland lager.
- B De ligging van Nederland is gunstiger.
- C De wisselkoers in Nederland is gunstiger.

2p **17** De EU kan met maatregelen de import van buiten de EU belemmeren of bevorderen.

→ Belemmeren de volgende maatregelen wel of niet de import van buiten de EU? Zet telkens een kruisje in de juiste kolom.

	wel	niet
het heffen van invoerrechten op de import		
het instellen van een contingent op de import		
het invoeren van subsidie op de import		

2p **18** Nederland importeert ook goederen en diensten uit landen binnen de EU.

→ Zijn de volgende beweringen juist of onjuist?

Zet telkens een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
Argentinië is de belangrijkste handelspartner van Nederland.		
Het gebruik van de euro vereenvoudigt de handel tussen Nederland en EMU-landen.		
Vrij verkeer van goederen en diensten leidt tot meer concurrentie binnen de EU.		

Cain

Cain is 20 jaar en heeft de opleiding helpende zorg en welzijn afgerond. Hij vindt het leuk om met mensen in contact te komen en om mensen te verzorgen.

- 1p **19** Cain zoekt direct na het afronden van zijn opleiding een betaalde baan. Wat is op dat moment het gevolg op de arbeidsmarkt?
- A De vraag naar arbeid daalt.
  - B De vraag naar arbeid stijgt.
  - C Het aanbod van arbeid daalt.
  - D Het aanbod van arbeid stijgt.

- 2p **20** Maak van de volgende zinnen een economisch juiste tekst door de juiste woorden te kiezen. Kies uit de woorden die tussen haakjes staan.

Cain maakt zich geen zorgen over het vinden van een baan. Er zijn veel vacatures voor mensen in de zorg. Dit betekent dat er in de zorg een ... (1) ... (overschot / tekort) is op de arbeidsmarkt.

Als er veel vacatures zijn op de hele arbeidsmarkt, zal het loon eerder ... (2) ... (dalen / stijgen) dan wanneer er weinig vacatures zijn.

Na een jaar kiest Cain er toch voor om weer te gaan studeren, waardoor hij niet meer kan werken. Cain hoort vanaf dat moment ... (3) ... (niet / wel) tot de beroepsbevolking.

(1) .....

(2) .....

(3) .....

- 1p **21** Cain leest dat de beroepsbevolking uit twee delen bestaat: de werkloze beroepsbevolking en de werkzame beroepsbevolking. 3,3% van de beroepsbevolking is werkloos. Dat komt overeen met 326.700 personen.
→ Bereken uit hoeveel personen de totale beroepsbevolking bestaat.
Schrijf je berekening op.

.....

.....

- 1p 22 De ouders van Cain zijn verhuisd van het midden naar het noorden van Nederland. In hun nieuwe woonplaats is een veel hogere werkloosheid dan op de plek waar ze eerst woonden.
Over welke vorm van werkloosheid gaat het hier?
A frictiewerkloosheid
B regionale werkloosheid
C verborgen werkloosheid

- 2p 23 Zijn de volgende stellingen juist of onjuist? Zet telkens een kruisje in de juiste kolom.

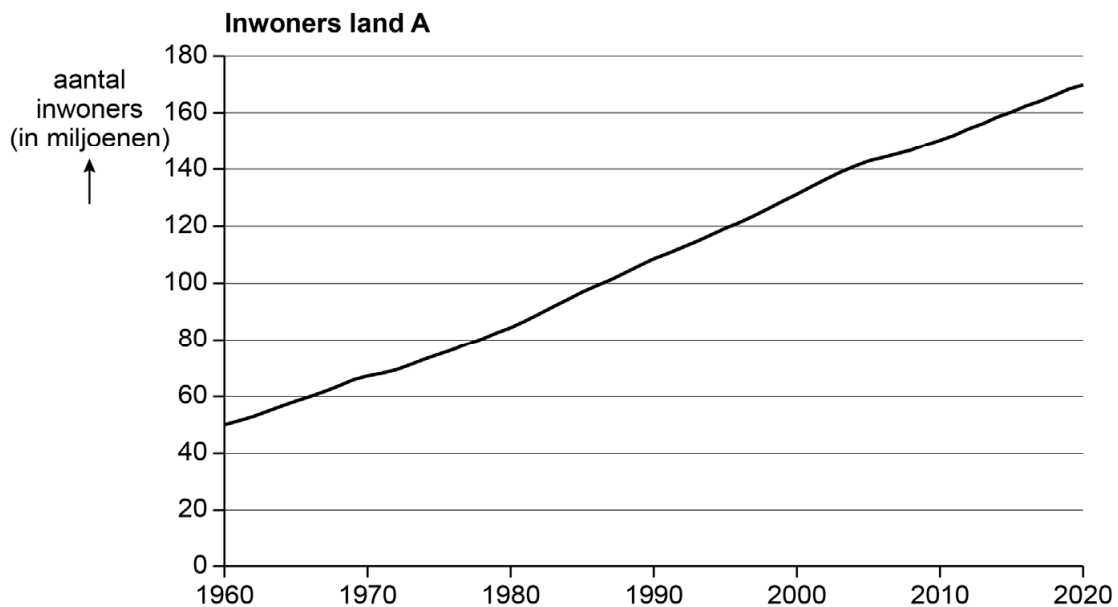
	juist	onjuist
Werklozen die ingeschreven staan bij het UWV vallen onder geregistreerde werkloosheid.		
Door een daling van de consumentenuitgaven ontstaat structurele werkloosheid.		
Geld verdienen is het enige arbeidsmotief.		

Bangladesh

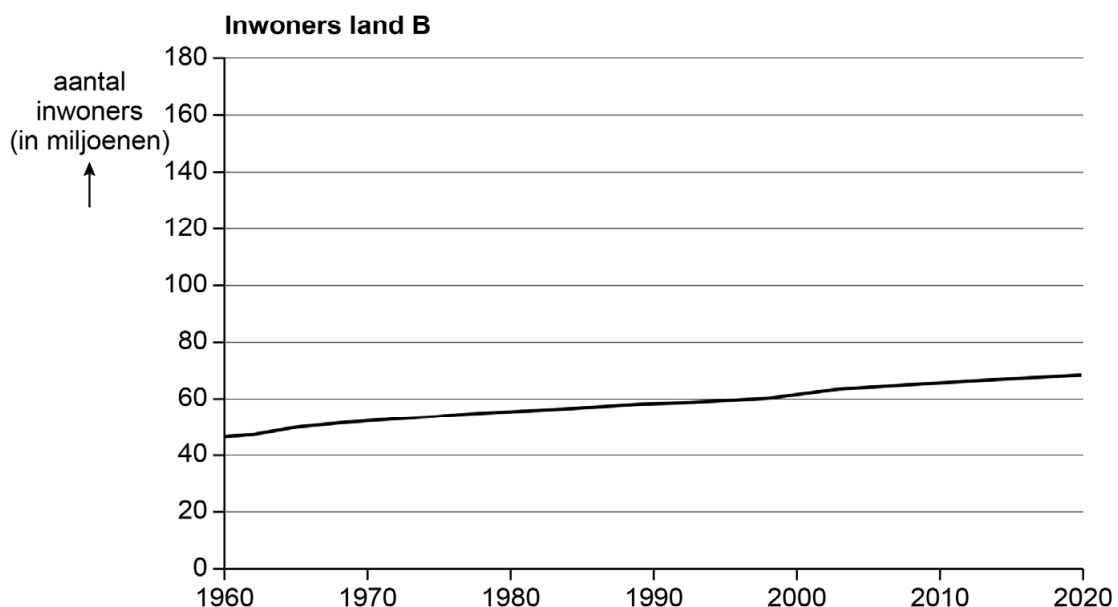
Bangladesh is een ontwikkelingsland in het werelddeel Azië. In Bangladesh leeft ongeveer 25% van de bevolking onder de armoedegrens.

Informatiebron 5

grafiek A

grafiek B

Gebruik informatiebron 5.

- 1p 24 De grafieken tonen het aantal inwoners van Bangladesh en een Europees land.

→ Welke grafiek hoort bij Bangladesh? Leg je antwoord uit.

.....

.....

Informatiebron 6

gegevens Bangladesh over 2021	
aantal inwoners	166 miljoen
nationaal inkomen	€ 373.998.000.000
werkloosheid	40%

Gebruik informatiebron 6.

- 1p 25 Bereken het nationaal inkomen per hoofd van de bevolking van Bangladesh in 2021.
Schrijf je berekening op.

.....

.....

- 1p 26 In Bangladesh komt een bamboesoort voor die een belangrijke grondstof is, waarmee Bangladesh papier produceert.
Wat zal de economie van Bangladesh meer opleveren?
- A de export van eindproducten
  - B de export van grondstoffen
  - C de import van eindproducten
  - D de import van grondstoffen

- 1p 27 In Bangladesh komen met regelmaat natuurrampen voor, waardoor grote behoefte ontstaat aan noodhulp.
Wat is een voorbeeld van noodhulp?
- A uitdelen van voedselpakketten
  - B verbeteren van de infrastructuur
  - C verspreiden van schoolboeken

- 1p 28 Rijke landen geven financiële hulp aan ontwikkelingslanden zoals Bangladesh. De landbouw of industrie van Bangladesh kan hierdoor verbeterd worden. Rijke landen kunnen op langere termijn zelf ook voordeel hebben van de hulp die ze hebben gegeven.
→ Leg uit dat rijke landen op langere termijn ook voordeel kunnen hebben van de hulp die ze hebben gegeven.

.....
.....
.....

- 1p 29 In Bangladesh komt kinderarbeid voor. Door extreme armoede en weinig economische ontwikkeling hebben ouders vaak geen andere keuze dan hun kinderen te laten werken.

Hier staan vier verschijnselen:

- 1 armoede
- 2 kinderarbeid
- 3 lage arbeidsproductiviteit
- 4 weinig scholing

In welke volgorde moeten de verschijnselen staan, zodat een economisch juiste redenering is weergegeven?

- A 1 – 2 – 3 – 4
- B 1 – 2 – 4 – 3
- C 1 – 3 – 4 – 2

Elektrische fietsen

Suus is geslaagd en start binnenkort met een mbo-opleiding. Om bij haar nieuwe school te komen, moet ze elke dag 15 kilometer fietsen. Suus is daarom op zoek naar een elektrische fiets.

- 2p 30 Suus zoekt naar meer informatie over elektrische fietsen. Ze vindt een vergelijkend warenonderzoek.
- Zijn de volgende stellingen over een vergelijkend warenonderzoek juist of onjuist? Zet telkens een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
De Consumentenbond is de enige organisatie in Nederland die vergelijkende warenonderzoeken uitvoert.		
In een vergelijkend warenonderzoek worden gelijksoortige producten van verschillende merken met elkaar vergeleken.		
Een vergelijkend warenonderzoek is ook een onderzoek naar welke artikelen het meest verkocht worden.		

Informatiebron 7

Vergelijkend warenonderzoek elektrische fietsen

Merke	Winkelprijs	Testoordeel	Elektrische ondersteuning	Accu-capaciteit	Motorgeluid	Bediening
Soocker	€ 3.800	8,2	7,8	8,9	9,2	9,1
Nasky	€ 2.800	8,0	1,8	7,9	9,2	9,1
Rusky	€ 4.000	7,5	8,1	6,0	3,2	8,4
Plain	€ 2.250	7,4	7,8	6,7	9,2	6,4
Ultim	€ 2.175	6,8	7,0	6,5	6,9	7,4
Homely	€ 1.950	6,4	6,6	5,9	7,7	6,4
Maky	€ 2.400	6,2	6,6	4,4	7,7	6,4
Deaky	€ 800	4,5	5,6	3,3	3,2	2,4

Gebruik informatiebron 7.

- 1p 31 Suus wil een elektrische fiets met de volgende eigenschappen:
- niet duurder dan € 2.500
  - accu-capaciteit van 5,5 of hoger
  - bediening van 7,0 of hoger
- Welk merk uit het vergelijkend warenonderzoek sluit het best aan bij de wensen van Suus?

.....

Gebruik informatiebron 7.

- 1p 32 Suus vindt het prijsverschil tussen de verschillende merken elektrische fietsen opvallend.
- Bereken hoeveel keer de elektrische fiets met de hoogste winkelprijs duurder is dan de elektrische fiets met de laagste winkelprijs. Schrijf je berekening op.

.....

.....

- 1p 33 Bij welke uitgavensoort hoort het kopen van een elektrische fiets?
- A bij dagelijkse huishoudelijke uitgaven
  - B bij incidentele uitgaven
  - C bij vaste uitgaven

Informatiebron 8

Gebruik informatiebron 8.

- 2p 34 Maak de volgende zinnen economisch juist door de juiste woorden te kiezen. Elk woord kan één keer gekozen worden en er blijft één woord over. Kies uit: commerciële, ideële, sociale, technologische.

Alicia, de beste vriendin van Suus, heeft een elektrische fiets van het merk Ultim en zegt dat deze erg fijn is. Dit is een voorbeeld van ...(1)... beïnvloeding.

Als Suus en Alicia naar huis fietsen, komen ze een reclamebord tegen met daarop de tekst: 'AAN in het donker. Kom veilig thuis'. Dit is een voorbeeld van ...(2)... reclame.

De accuduur van een nieuwere elektrische fiets is langer dan bij oudere modellen door ...(3)... ontwikkelingen.

(1) .....

(2) .....

(3) .....

- 1p 35 Suus koopt uiteindelijk een goede tweedehands elektrische fiets. Suus zegt: "Het kopen van een tweedehands elektrische fiets is ook beter voor het milieu, dan het kopen van een nieuwe elektrische fiets."
→ Noem een argument voor de uitspraak van Suus.

.....

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.